

Να μιλήσουν ανοιχτά

ΤΡΙΤΗ ΑΓΩΓΗ

Το πλέον ενδιαφέρον στοιχείο των πρόσφατων εκλογών είναι αναμφίβολα η μετατόπιση του εκλογικού σώματος προς την Κεντροαριστερά, η οποία πλέον καταλαμβάνει περίπου το 60% του αριθμού των ψήφων και τα 2/3 των εδρών της Βουλής.

ΑΥΤΗ Η εξέλιξη τροφοδότησε εύλογα μια ενδιαφέρουσα συζήτηση για την προοπτική ανασύνθεσης του χώρου, ώστε να επιτευχθεί σταδιακά μια σταθερή και μακροπρόθεσμη συνεργασία. Αν και οι πρώτες νύξεις του Πρωθυπουργού για το θέμα φαίνεται να είχαν έως τώρα από αρνητική έως επιφυλακτική αντιμετώπιση από τις ηγεσίες των υπόλοιπων κομμάτων του χώρου, η συζήτηση αυτή κάθε άλλο παρά έχει κλείσει. Και ο λόγος είναι απλός: πρόκειται για ένα ζήτημα που απασχολεί, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, το σύνολο σχεδόν της εκλογικής βάσης της Κεντροαριστεράς. Έτσι τα κομματικά επιτελεία θα το δρίσκουν, θέλουν δεν θέλουν, συνεχώς μπροστά τους. Με αφορισμούς και σχηματοποιήσεις δεν είναι δυνατόν ούτε να ξεορισθεί ούτε να αγνοηθεί ή να αποσιωπηθεί...

Ο διάλογος, λοιπόν, στον χώρο της Κεντροαριστεράς προς την κατεύθυνση της σύγκλισης των πολιτικών δυνάμεων της προοδευτικής παράταξης είναι ένα ώριμο αίτημα των καιρών, κι αυτό οφείλουν να το κατανοήσουν όλοι, χωρίς υπεκφυγές και στρουθοκαμηλισμούς. Πολύ περισσότερο, μάλιστα, όταν σήμερα όλες οι πολιτικές δυνάμεις τις οποίες αφορά αυτός ο διάλογος έχουν επιτύχει στους εκλογικούς στόχους τους, και άρα οι όποιες σχετικές πρωτοβουλίες θα αναληφθούν με όρους νίκης και όχι ήττας... Ωστόσο, ο διάλογος αυτός, για να είναι πρόσφορος, πρέπει να γίνει υπό ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις, που αφορούν τόσο το κλί-

μα όσο και την ουσία του.

Στο σημερινό μας άρθρο θα ασχοληθούμε με την πρώτη προϋπόθεση, που αφορά τους ψυχολογικούς όρους του διαλόγου και συνοψίζεται στην αναγκαιότητα ειλικρινούς και αυτοκριτικής διάθεσης. Πρέπει, επιτέλους, να μιλήσουν ανοιχτά όλοι για όλα, χωρίς περιστροφές και μισόλογα, για να λυθούν μια και καλή ορισμένες παρεξηγήσεις που δηλητηριάζουν έως τώρα τις σχέσεις των κομμάτων.

Η προϋπόθεση αυτή αφορά, βεβαίως, πρωταρχικά το ΠΑΣΟΚ, το οποίο ιστορικά

βαρύνεται περισσότερο με επίδειξη μεγαλαυχίας και αλαζονείας απέναντι στα μικρά κόμματα. Αυτό, πάντως, δεν σημαίνει απλώς μια γενικόλογη καταδίκη αυτών των φαινομένων, έστω και αν συνοδεύεται από την αναγνώριση σοβαρών λαθών και παραλείψεων ως προς τη

διακυβέρνηση της χώρας. Έτσι, τα σχετικά βήματα που έγιναν από την πλευρά της νέας ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, όσο και αν συνιστούν σημαντική πρόοδο σε σχέση με το παρελθόν, σε καμία περίπτωση δεν αρκούν. Επιβάλλεται αφενός μεν να ακολουθηθούν με μεγαλύτερη συνέπεια - ακρίβεια και σε προεκλογικές περιόδους... - και αφετέρου να επιταχυνθούν, ώστε η ρήξη με παραδοσιακές νοοτροπίες και πρακτικές να είναι οριστική, χωρίς εκδιαστικά διλήμματα, και χωρίς παλινωδίες και αντιφάσεις.

Ωστόσο, η αλαζονεία δεν υπήρξε ι-

διον μόνον του ΠΑΣΟΚ. Ανάλογη ήταν η συμπεριφορά των ηγεσιών και των μικρών κομμάτων, κάθε φορά που απέκτησαν κάποια δύναμη και διαπραγματευτικές δυνατότητες. Δεν είναι δυνατόν το ΚΚΕ και ο Συνασπισμός να ζητούν - και ορθώς - από το ΠΑΣΟΚ θαρραλέα αυτοκριτική για τις μεγάλες πολιτικές του ευθύνες της περιόδου 1987-89 και από την άλλη να εξακολουθούν να αρνούνται, τόσα χρόνια μετά, μια αντίστοιχη αυτοκριτική για τα σοβαρότατα λάθη στα οποία υπέπεσαν στη συνέχεια, παραδίδοντας τη χώρα σε μια ρεβανσιστική Δεξιά και χάνοντας μια μοναδική ευκαιρία να αποτελέσουν μοχλό για την ανανέωση και ανασυγκρότηση της προοδευτικής παράταξης.

Ο ίδιος κίνδυνος, της έπαρσης και του μικρομεγαλισμού, ελλοχεύει και σήμερα στη στάση των τριών κομμάτων που μπήκαν στη Βουλή. Τόσο κάποιες δηλώσεις και κινήσεις της προεκλογικής περιόδου - με αποκορύφωμα το στομφώδες και οιονεί «καισαρικό» ύφος του Δημήτρη Τσοδόλα, που ελάχιστα θυμίζε τον απλό πολιτικό που ξέραμε - όσο και ιδίως οι αντιδράσεις τους μετά τις εκλογές, δείχνουν ασφαλώς, παρά τις κάποιες αποχωρήσεις, μια στενόμυαλη διάθεση και μια τάση ατάρασκου απομονωτισμού, που υπονομεύει ή αποκλείει τον διάλογο. Όμως αυτό σηματοδοτεί, σε τελευταία ανάλυση, μια φνύγη προς τα πίσω, αφού η ασφυκτική ιδεολογική τους περιχαράκωση - τόσο σε σχέση με το ΠΑΣΟΚ όσο και μεταξύ τους - προκύπτει από την αυθεντία των κομματικών ηγεσιών και όχι μέσα από δοκιμασία των επιχειρημάτων...

Ο Γ.Χ. Σωτηρέλης είναι επίκουρος καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Του Γ. Χ. Σωτηρέλη

Ο διάλογος στον χώρο της Κεντροαριστεράς είναι ένα ώριμο αίτημα των καιρών